

Margit Kilumets
Toimetas Maarja Roon

President Toomas Hendrik Ilvesega rääkis oma aastalõpuintervjuus, et viimasel ajal on hakanud Eestis levima riiki halvustav suhtumine, mis ei ole tema arvates põhjendatud, sest negatiivne mõtlemine ei aita uute ideedeni jõuda.

Kui valitsust, presidenti ja riigikogu võib nimetada lolliks ja halvaks, siis Eesti riigi puhul on meil palju, mille üle uhke olla, rääkis Ilves ETV-le antud intervjuus.

Miks Tallinn on ainult Eesti?

Mina olen kogu aeg toonitanud, et Eesti on kogu Eesti. Me peame nägema vaeva, et muuta sellist arusaama, et Eesti on ainult Tallinn.

Ma just kritiseerisin üht otsust - seda, et Elroni vagunisaatjad ja raudteetöötajad peavad alustama kõik Tallinnast. Ma ei ole siiani saanud adekvaatset vastust küsimusele miks. Kui meie riigifirmad suhtuvad inimestesse, kes elavad selles riigis, nagu siin oleks ainult Tallinn, siis mis me imestame, kui tekib pahameel ja rahulolematust. Minu meelest on see riigifirma puhul vastutustundetu. Ma saan aru, et erafirma võib teha, nagu nad tahavad... kuigi ma usun, et erasektor on inimeste suhtes väga tundlik.

Ma olen sellest rääkinud ka vabariigi aastapäevadel, et pigem mõeldakse sellele, kuidas üks või teine asi on mõnele ametkonnale sobilik, mitte nendele inimestele, kes tarbivad teenuseid. Lõppkokkuvõttes pakub riik ju inimestele teenust.

Kas nad riigifirmas kuulavad ka, kui te pahandate nende peale?

Tundub nii. Kas nad muudavad midagi, see on teine küsimus. Meil on parlamentaarne süsteem. Mõnes teises riigis võib president lüüa rusikaga lauale ja siis inimesed kohe kabuhirmus jooksevad ja muudavad midagi, aga siin on see siiski valitsuse käes. Aga ma loodan, et see laheneb.

Millised on olnud need päevad, mil te pole tahtnud olla Eesti president?

Rasked päevad on need päevad, kus peabki olema, et mitte joosta peitu. Siis on see aeg, kus on vaja midagi öelda. Kui vaadata aastaid, siis mõned päevad on paremad ja teised halvemad. Aga see käib asja juurde, nagu elus üldiselt.

Aga mis on teid Eesti elus sel aastal häirinud?

Laiemalt tendentsides rääkides näiteks sõnapruuk - kuidas inimesed räägivad. See ei ole minu meelest edasiviiv. Igasugune kriitika on alati vajalik, aga mitte sellises tonaalsuses ja selliste sõnadega, nagu me sageli näeme.

Teine asi - mulle tundub, et meil on just eriti sel aastal hakanud levima mingi suhtumine riiki, mis on halvustav, riigi suhtes negatiivne. Kusjuures ma saan aru, kui sa ütled, et valitsus on paha ja loll, valitsus on paha ja loll, kui riigikogu on paha ja loll, siis me võime selle üle vaielda. Aga riik iseenesest on tegelikult uskumatult hea. Ma ütlen seda täieliku teadmisega, et kui ma seda ütlen, siis hakkavad rääkima, et mis ta siin ütleb.

Kui me vaatame neid riike, mis on tulnud kommunismist välja, siis ma julgen öelda, et ainuke teine riik, kes on nii hästi toime tulnud on Poola. Nad on väga teistsugune ja suur riik, kes said majanduse madalseisust just tänu suurele siseturule läbi.

Aga kui me vaatame, kus me oleme... võtame kõik neid edetabelid, mida me armastame

vaadata. Mõnes edetabelis oleme me täiesti ees, näiteks internetivabaduses.

On mõned alad, kus me oleme lubamatult maha jäänud, näiteks naiste ja meeste palga suhtes, kus see on täiesti piinlik. Või HIV levikus - seal on Eestil väga palju, mida teha. Aga üldiselt võttes - inimarengu indeks, Transparency Internationali korrupsioonivastane indeks, me oleme kuskil 28.-32. koha vahel. Kõikides meie tulemused kuhjuvad sinna Gaussi kõverasse.

Nende hinnangute alusel oleme eespool pea kõikidest nendest, kes 1980.-1990. aastate alguses said vabaks. See ei ole halb tulemus olla nende seas esikohal, võib-olla teisel kohal. Me reisime Soome ja näeme, et inimesed on jõukamad ja mõned asjad paremini, aga kui me arvestame seda, kus me olime ja seda, et see kõik on meie enda teha ja keegi ei tule tegema, siis mind paneb vahel imestama, kui inimesed arvavad, et me oleme iseennast okupeerinud ja nüüd tuleb kõike siin maha teha.

Ma usun, et näiteks PISA testi tulemused näitavad, et meie haridussüsteem pole üldse halb. Me peaksime aru saama, et meie haridussüsteem on hea ja need lahendused, mida me oleme oma riigis loonud ja mida meie peame iseenesestmõistetavaks, on tegelikult peaaegu unikaalsed.

Me suhtume suure umbusuga igasugustesse kiitustesse... võtame mõne aasta taguse pealkirja - "Väljastpoolt vaadates tundub see isegi hea olevat." Teised tahavad kõik juurutada - ma tean, et Suurbritannia tahtis kasutusele võtta, aga kukkus täiesti läbi. Asi maksis kuus miljonit naela ja siis nad tulid läinud aastal meie juurde ja küsisid, et kuidas te tegite, meil ei tööta. Ka meie põhjanaabrid vaatavad, mida meilt üle võtta.

Lõppkokkuvõttes liigub kogu Euroopa samas suunas. Kuna me oleme esimesed, siis me saame ülejäänud Euroopale eeskujuks, kuna nad ei ole lihtsalt nii kaugele jõudnud. On palju teenuseid, millega meie oleme ära harjunud aga kuhu ülejäänud Euroopa ei ole veel jõudnud. Ei ole digiretsepte, e-valimist ja e-kooli. Mujal on see lapsekingades, meil loomulik.

Te ei ole maailma üldise tuleviku suhtes pessimistlikult meelestatud, te olete pigem optimist?

Kui kogu aeg vaadata tulevikku tumedates värvides, siis ei hakkagi inimene midagi uut tegema. Kui ma mõtlen sellele pessimismile, mis oli siis, kui Eesti oli okupeeritud, siis ma usun, et kõik need raskused, mis meie ees seisavad, on ületatavad. Kui mõelda, kuidas meil olid piirid kinni, okastraat ees ja sõnavabadust ei olnud. Kui sellest saime üle, siis ma usun, et me saame kõigest üle.

[---]

Põhimõtteliselt olen ma optimist, aga mõõdukas optimist. Asjad ei lähe iseenesest hästi, asjad lähevad hästi siis, kui sa ise pühendud ja ise teed midagi. Loota, et keegi teine teeb midagi hästi ja siis sul läheb paremini ei vii minu meelest kuhugi.

Artikkel ERR Uudiste [veebilehel](#) .